

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Искра Богданова Христова - Балканска
Институт за икономически изследвания при БАН (ИИИ БАН);
05.02.10.Световно стопанство и МИО (Международни финанси)

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

Автор на дисертационния труд: Емилия Георгиева Маринчева

Тема на дисертационния труд: „Ролята на Европейския съюз при обмена на информация за данъчни цели и превенция на изпирането на пари“

Научен ръководител: доц. д-р Калоян Димитров Симеонов, катедра Европеистика, Философски факултет, СУ „Св. Климент Охридски“

Основание за представяне на становището: Избрана съм за член на научно жури съгласно Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и решение на Факултетния съвет на Философски факултет към СУ „Св. Климент Охридски“ Протокол № 9 от 02.02.2021

1. Информация за дисертанта

Дисертантът Емилия Маринчева се е обучавал по докторската програма към Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, по научна специалност (професионално направление) 3.3 Политически науки (Европеистика – Икономически изследвания на ЕС). Обучението е осъществено в редовна форма през периода 2017-2021 г.

Емилия Маринчева е магистър по „Право“ и по „Международни отношения“. Има придобит значителен опит като юристконсул в банковата сфера, а понастоящем работи в сферата на прилагане на законовите разпоредби за превенция на изпирането на пари и за анализиране и идентифициране на потенциални рискове, свързани с клиентите на парична институция. Професионалното развитие на дисертанта е позволило доброто познаване на европейската нормативна документация и правните разпоредби по темата на настоящия дисертационен труд.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е посветен на сложните и трудни за идентифициране проблеми, произтичащи от различни корупционни практики, които в продължение на години са обект на пространни изследвания и проучвания от международните организации и на равнище ЕС. Анализът се фокусира върху прането на пари, укриването на данъци, банкирането на тъмно (shadow banking) на офшорните центрове. Изясняването на превенцията на избягване на данъци и мерките против прането на пари водят до усложняване на банковите регулации и до оскъпяване на някои оперативни дейности на банката. Установяването на връзката между възможността за достъп на

данъчните власти до съмнителни финансови сделки на национално и международно равнище прави темата многопластова. Тя е от значение за развитието на редица аспекти и дейности на икономиката и финансите в ЕС и в България.

3. Кратко изложение на дисертационния труд

Дисертационният труд е с общ обем 236 страници, от които увод, четири глави и заключение; използвана литература и две приложения. В изложението са включени 3 таблици и 10 фигури. Библиографията съдържа общо 161 източника, от които 48 на български език и 113 на английски език.

Глава първа е посветена на концепциите за връзката между събирането на данъци и обмена на информацията относно прането на пари. Проследяват се историческите, политическите и икономически предпоставки за развитие на теорията на връзката между данъчната събираемост и различните видове финансови операции, насочени към изтичане на пари с недоказан произход. Нестабилността на международната финансова система, след глобалната финансова криза (ГФК), показва, че либерализирането на финансовите отношения и вдигането на регулациите при операции със секюритизирани ценни книжа поражда широки възможности за изпиране на пари. Това налага засилване на регулациите в банково-финансовата практика. Концепциите на международните икономически организации за необходимостта на автоматичен обмен на информацията са съществени за преодоляване на финансовата непрозрачност и за усъвършенстване на системата за събиране на данъци. Подчертани са предизвикателствата пред хармонизиране на данъчната политика в ЕС, както и основните понятия и виждания с които боравят европейските институции, с цел ограничаване на данъчните измами в ЕС и в България.

Във втора глава са представени правните регламентация на ЕС и установяването на устойчива връзка между автоматичния обмен на финансова информация и мерките за превенция на изпирането на пари. ЕС надгражда инструментите за финансов надзор и регулиране. Изследвани са главните фактори и са изведени препоръки относно защитата на интересите на банките и на клиентите, така че автоматичният обмен на информацията и мерките срещу прането на пари да са ефективни. Автоматичният обмен на финансова информация за данъчни цели е част от широко установено административно сътрудничество между страните членки на ЕС за намаляване на данъчните измами.

В трета глава се проследяват последиците от автоматичния обмен на финансова информация в света и отношенията на ЕС с офшорните територии, развиващите се страни, САЩ, както и с държави в европейското финансово пространство. Тази част е интересна, защото изяснява привличането на развиващите се страни в общия глобален стандарт за автоматичен обмен за пране на пари за данъчни цели. Интерес представлява анализа на дейността на банките в офшорните финансови центрове като потенциална заплаха за международните финансови отношения, използването на офшорните финансови центрове като „данъчни убежища“ – места, където особено богатите клиенти на паричните институции получават широки възможности за изпиране на пари и за данъчни измами. Подчертава се, че между регионите в света възникват правни

различия по отношение на отклоненията на парични средства и данъчните измами и това поражда финансови и данъчни несъответствия.

В четвърта глава от дисертационното изследване е анализирана нормативната база в България в областта на автоматичния обмен на финансова информация и мерките против изпиране на пари. Ключови за изследването са промените в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс. Извършена е кратка ретроспекция по отношение на мерките за превенция на изпиране на пари, както и анализ на новия Закон за мерките срещу изпиране на пари. Приложен е емпиричен качествен метод на основата на дълбочинни интервюта, с цел установяване на практиката в България относно автоматичния обмен на финансова информация и мерките против изпиране на пари, Емпиричното изследване позволява извеждането на полезни препоръки за практиката в България и правилното прилагане на директивите на ЕС.

4. Оценка на приносите на дисертационния труд

- Структурата на изложението е логична, с доказани връзки и зависимости между отделните части. Основната теза, целите и задачите на изследователския труд, ползваната методология и методики за извършване и обосноваване на резултатите от разработката са добре дефинирани.
- Дисертационният труд е написан с познание относно международната и на ЕС правна и икономическа литература в областта на данъчните измами и прането на пари. Прави впечатление доброто познаване на българските източници по проблем, касаещ националната сигурност на България. Доказани са основните цели и задачи на дисертационния труд, пречупени през призмата на собственото мнение на дисертанта.
- Основните закономерности и изведените резултати се основават на сравнения между различни видове законодателства. Основаните зависимости и хипотези са анализирани през призмата на нормативните документи на ЕС. Проличава прецизната работа на дисертанта и познание на проблематиката, в анализа за превенцията срещу парични измами, заобикаляне на данъчните задължения, прането на пари с произход от нелегитимни източници. Приведени са доказателства, че финансовите и данъчните несъответствия доминират в света.
- Дълбочинните интервюта дават по-широка представа за реалното интегриране на България в международните стандарти за автоматичен обмен на информация относно данъчна измама и пране на пари.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Съгласно изискванията, по темата на дисертационния труд, докторантът е публикувал 5 статии в сборници от конференциите на катедра „Европеистика“ и 1 статия от доклад, изнесен в Австрия. Представените самостоятелни публикации доказват реални резултати от дисертационния труд и му осигуряват достатъчна публична представителност.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат е в обем 56 с. и коректно резюмира съдържанието на основните структурни части на дисертационния труд, както и основните резултати от изследването. Посочени са 6 основни приноси в автореферата, което съответства на реалните резултати от настоящия дисертационен труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Препоръките направени на вътрешната защита са коректно отразени и приемам настоящия вариант на дисертационния труд.

Предвид интересното изследване поставям следния въпрос:

До каква степен ЕС успява да привлече развиващите се страни като участници в автоматичния обмен на информация относно данъчните измами и дали официалните органи на ЕС успяват да контролират офисите на международните банки на офшорните центрове?

8. Заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

На основата на посочените в предшестващите редове достойнства и положителни резултати на докторската дисертация, убедено потвърждавам пълното си съгласие за присъждането на образователна и научна степен „доктор” на Емилия Георгиева Маринчева.

Дата / място

16.04.2021 г.

София

Подпис:

Проф. д-р Искра Христова-Балканска